

Factsheet

Privaatrechtelijk schadeverhaal

Wie schade lijdt ten gevolge van een onrechtmatige daad van een ander kan deze schade in beginsel verhalen op die ander (artikel 6:162 BW). Voor gemeenten is het niet altijd duidelijk of zij van het privaatrecht gebruik kunnen maken om hun schade te verhalen op de veroorzakende partij. In deze factsheet bespreken wij daarom de vragen die wij van gemeenten krijgen over privaatrechtelijk schadeverhaal.

Olie op het wegdek

Als gevolg van een ongeval is er olie op het gemeentelijk wegdek terecht gekomen. De gemeente heeft een bedrijf opdracht gegeven de olie op te ruimen. *Kan de gemeente de kosten voor het opruimen van de olie op het wegdek verhalen op de veroorzaker van het ongeval?*

Lange tijd is er discussie geweest of deze kosten - vanwege haar brandweertaak of haar publieke taak als wegbeheerder - voor rekening van de gemeente moesten blijven. Aan deze discussie heeft de Hoge Raad op 12 december 2014 een einde gemaakt. ([ECLI:NL:HR:2014:3594](#) opgenomen in de VNG Jurisprudentie Databank onder nummer [VNG-6217](#)). Door het afzetten van de weg is aan het acute gevaar van de olie een einde gemaakt. Het opruimen van de olie valt niet meer onder de wettelijke taak van de brandweer. Het kostenverhaal levert bovendien geen doorkruising op van de Wegenwet.

Huisvuil

Kunnen de opruimkosten van te vroeg of te laat op straat gezet huisvuil worden verhaald op de aanbieder van het huisvuil?

Ja, dan kan. Voorwaarde is wel dat de gemeente bij verordening heeft vastgelegd dat de aanbieder van het huisvuil op bepaalde tijden dient te geschieden door een daartoe strekkende bepaling in de Afvalstoffenverordening op te nemen.

Artikel 18.17 van de Wet milieubeheer opent uitdrukkelijk de mogelijkheid tot privaatrechtelijk kostenverhaal door de overheid via de band van onrechtmatige daad. Overigens kan een gemeente ook besluiten om de regelgeving m.b.t. het aanbieden van huisvuil te handhaven via het strafrecht of het bestuursrecht. Zie rechtbank 's-Gravenhage, 28 juli 2003, Gemeentestem 7194, nr. 167 m.nt. C.L.G.F.H. Albers.

Schade aan de weg of aan wegmeubilair

Een aannemer beschadigt het trottoir bij werkzaamheden of een automobilist maakt een stuurfout en ramt een lantaarnpaal. Kan de gemeente deze schade verhalen?

De gemeente kan de aannemer en de automobilist aansprakelijk stellen voor de schade op grond van artikel 6:162 BW. De gemeente kan de automobilist daarnaast ook aanspreken op grond van artikel 185 Wegenverkeerswet 1994. Zoals de Hoge Raad nog eens bevestigt in zijn uitspraak van 12 december 2014

zijn bestuurders van voertuigen ook tot zorgvuldig rijgedrag verplicht tegenover het openbaar lichaam dat belast is met het beheer en het onderhoud van de weg, en zijn zij daarom jegens dit lichaam, als dit door hun onzorgvuldig rijgedrag wordt genoopt tot het treffen van maatregelen ter uitoefening van zijn beheers- of onderhoudstaak, aansprakelijk voor de daaruit voortvloeiende kosten ([ECLI:NL:HR:2014:3594](#) opgenomen in de VNG Jurisprudentie Databank onder nummer [VNG-6217](#)).

Als de schade is toegebracht door een motorvoertuig, maar dit motorvoertuig is onbekend of onverzekerd, dan kan de schade mogelijk vergoed worden door het Waarborgfonds Motorverkeer. Zie voor de voorwaarden: [Waarborgfonds Motorverkeer/Schade aan wegmeubilair](#).

Illegaal plakken

In opdracht van een bedrijf worden posters geplakt op niet daartoe bestemde gemeente-eigendommen. Kan de gemeente de kosten van het verwijderen van deze posters verhalen?

Ja, dat kan. Er is sprake van onrechtmatig handelen in de vorm van een inbreuk op het eigendomsrecht van de gemeente. Vaak is de plakker helaas niet bekend bij de gemeente. In dat geval kan de gemeente de opdrachtgever aanspreken op grond van artikel 6:171 BW (risico-aansprakelijkheid voor fouten van niet-ondersgeschikten).

Hierover is ons één uitspraak bekend van de rechtbank Zwolle 16 december 2003 [ECLI:NL:RBZWO:2003:AO0061](#) (opgenomen in onze VNG Jurisprudentie Databank onder nummer [VNG-4123](#)).

Is tegelijkertijd sprake van overtreding van een bepaling in een gemeentelijke verordening (meestal de APV) dan moet het bestuursrechtelijke handwingstraject worden gevolgd. Ook hier geldt, dat als de plakker niet te achterhalen is, de opdrachtgever ('doen plakken') in beeld komt.

Graffiti

Gemeentelijke eigendommen zijn voorzien van graffiti. Kan de gemeente de schoonmaakkosten verhalen?

Bij beschadiging van eigendommen van de gemeenten zoals het aanbrengen van graffiti, is sprake van onrechtmatig handelen in de vorm van een inbreuk op het eigendomsrecht van de gemeente.

De dader is aansprakelijk voor de kosten van de schoonmaak. Probleem bij graffiti is echter dat de dader vaak niet is te achterhalen. De gemeente blijft dan met lege handen staan.

Is tegelijkertijd sprake van overtreding van een bepaling in een gemeentelijke verordening (meestal de APV) dan moet het bestuursrechtelijke handwingstraject worden gevolgd.

Ook hier speelt uiteraard het probleem dat de overtreder vaak niet is te achterhalen.

Brandje stichten

Kinderen hebben brand gesticht waardoor gemeentelijke eigendommen zijn beschadigd. Kan de gemeente haar schade verhalen?

De kosten van het blussen van de brand kunnen niet verhaald worden omdat het blussen valt onder de wettelijke taak van de brandweer. Zie hiervoor het Brandweerkostenarrest van de Hoge Raad van 11 december 1992, [ECLI:NL:HR:1992:ZC0788](#).

Voor kinderen tot 14 jaar geldt een risicoaansprakelijkheid voor de ouders (artikel 6:169 lid 1 BW). De onrechtmatige daad kan deze kinderen niet worden toegerekend (6:164 BW), maar de ouders kunnen dus wel aansprakelijk worden gesteld. Kinderen vanaf 16 jaar kunnen uitsluitend zelf aansprakelijk worden gesteld. Bij 14- en 15-jarigen kunnen tevens hun ouders aangesproken worden, tenzij de ouders niet kan worden verweten dat ze het schadeveroorzakend gedrag van het kind niet hebben belet (artikel 6:169 lid 2 BW).

Vandalisme

Een groepje jongeren veroorzaakt schade aan gemeentelijke eigendommen door vandalisme. Kan de gemeente de schade verhalen?

De gemeente kan de schade verhalen op de daders. Niet altijd zijn alle daders bekend en/of heeft iedereen uit de groep (op gelijke wijze) bijgedragen aan de schade en/of bieden alle daders verhaal. In die gevallen bieden de regels van de groepsaansprakelijkheid uitkomst (artikel 6:166 BW). De groepsleden zijn hoofdelijk aansprakelijk. De gemeente kan dus één groepslid aanspreken voor de gehele schade. Dit kan ook het groepslid zijn dat de schade niet zelf heeft veroorzaakt, maar zich ook niet heeft onttrokken aan de groep.¹

Zie bijvoorbeeld Rechtbank Midden-Nederland 18 maart 2015, [ECLI:NL:RBMNE:2015:1378](#) (opgenomen in onze VNG Jurisprudentie Databank onder nummer [VNG-6271](#)).

Er zijn meer wegen om de schade vergoed te krijgen. Zo kan de gemeente zich als civiele partij in het strafproces voegen (artikel 51f Wetboek van Strafvordering). Er is wel een aantal voorwaarden waar dan aan moet worden voldaan. Zo mag de vordering van de gemeente niet onevenredig belastend zijn voor het strafgeving, moet de schade rechtstreeks voortvloeien uit het strafbare feit en moet het gaan om schade die niet onder een verzekeringsdekking valt.

december 2018

1 Dat laatste geldt niet voor een kind jonger dan 14 jaar.